

Міністерство
освіти і науки України

Харківська
державна академія
дизайну
і мистецтва

V Міжнародний форум «ДИЗАЙН-ОСВІТА 2009»

ВІСНИК

Харківської
державної академії
дизайну
і мистецтв

**мистецтвознавство
архітектура**

6

23 – 29 квітня 2009 р., Харків

АФРИКАНСЬКИЙ СТИЛЬ В ДИЗАЙНІ ІНТЕР'ЄРУ

Олійник О.П., професор, кандидат архітектури

Чупринська Л.В., студентка 5 курсу

Факультет архітектури і дизайну, Інститут міського господарства,
Національний авіаційний університет

Анотація. Проведено системний аналіз компонентів організації простору інтер'єру в афростилі. Визначено вплив африканських колориту, форм, ліній символіки Адинкра на створення внутрішнього простору споруди.

Ключові слова. Афростиль, Адинкра, дизайн, стиль.

Национальный авиационный университет

Анотация. Олейник Е.П., Чупринская Л.В. Африканский стиль в дизайне интерьера. Проведен системный анализ компонентов организации пространства интерьера в афростиле. Определено влияние африканских колорита, форм, линий символики Адинкра на создание внутреннего пространства сооружения.

Ключевые слова. Афростиль, Адинкра, дизайн, стиль.

National aviation university

Annotation. Oliynik O.P., Chuprynska L.V. African style in design of interior.

The systemic analysis of components towards the organization of space and interior in African style was made. We defined the influence of African colours, forms, and lines of the Adincra symbolic on the creation of the inside space of the building.

Keywords. African style, Adinkra, design, stile.

Постановка проблеми. Дослідження афростилю обумовлене створюванням екзотики, експресії, динаміки в інтер'єрі засобами візуального вираження етнічного стилю опираючись на досягнення дослідників цього напрямку. Постановка проблеми полягає у дослідженні особливостей організації африканського стилю в інтер'єрі, створення функціонального простору зважаючи на етнічні стильові особливості. Завдяки дослідженню впливу естетичних факторів організації інтер'єру можна прослідкувати зміну образів та виразних засобів у творах дизайнерів.

Зв'язок роботи з науковими програмами. Робота виконувалась відповідно до навчального плану згідно наукових досліджень в галузі дизайну інтер'єру факультету архітектури і дизайну Національного авіаційного університету.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Громико А.А досліджував загальну організацію житла африканців як передумови для створення сучасного дизайну інтер'єру в африканському стилі. [1]; Віктор Папанек вивчав загальну організацію сучасного інтер'єру, особливості створення внутрішнього простору споруди зважаючи на її стиль. [3]; Георг Росс приділив увагу у своїй роботі особливостям декору інтер'єру в афростилі. [6]. Пако Есенсіо дослідив загальні принципи створення африканського стилю в інтер'єрі, роль африканського самобутнього мистецтва в його організації. [7].

Мета роботи. Метою виступає формування класифікації засобів організації внутрішнього простору споруди в афростилі, створення порівняльного аналізу впливу зображувальних засобів і символіки Адінка на створення інтер'єру.

Виклад основного матеріалу. Африканський стиль, або африканський напрям етно-стилю, або афростиль, значно виділяється серед інших етнічних стилів, завойовуючи все більшу популярність. З упевненістю можна сказати, що цим він зобов'язаний таким рисам, як екзотичність, загадковість, і при цьому – майже дитяча, але дуже світла примітивність і простота. Дизайну в африканському стилі притаманний експресіонізм, геометризм, натуралізм, схематизація. Характерні лінії: вигнуті, характерні форми: витягнутий еліпсоїд, циліндр, куля.

Важливу роль в інтер'єрі посідає африканський колорит. Кольори Африки – яскраві, теплі, подекуди навіть “гарячі”, – нагадують африканські пустелі і савани. Це кольори жаркого континента, глини і сухої землі, синього неба і сонця. Це кольори полум'я: відтінки червоного, жовтого, жовтогарячого, а також всі відтінки коричневого: від піщаного і теракотового до кольору обугленого дерева. Можливі також кольори неба і природної зелені: блакитний, оливковий. Засліплюючий чорний – колір африканської ночі – також використовується, але вже лише для декору і фрагментного наповнення.

З психологічної точки зору африканський колорит зовсім не покликаний створювати атмосферу спокою і розслаблення. Навпаки, він – саме втілення динаміки, експресії і життєвої енергії що б'є через край.

Ще одна важлива особливість стилю – природні, екологічно чисті матеріали. Прикрашаючи себе і свої житла, африканці подекуди використовують абсолютно неймовірні матеріали – слонову кістку, ріг, панцирі черепах, мушлі, зміїну і крокодилову шкіру, раковини морських тварин, яєчну шкаралупу, риб'ячу луску, пера екзотичних птахів. У підлокітники і спинки крісел вставляють кігті хижих звірів, а сидіння оббивають крокодиловою або зміїною шкірою.

Меблі, як один з основних видів устаткування приміщень, доречні простих, лаконічних форм – жодного лакування, фарби і позолоти. Прекрасно виглядатимуть плетені предмети з ротанга або бамбука. Органічно впишуться в інтер'єр і речі з просто, навіть грубо обробленого дерева, ніби потрісканого від часу. Меблі, що використовуються в створенні інтер'єру в африканському стилі, – дерев'яні, прикрашені різьбленням, ковані із заліза або плетені, красиві і зручні. Плетені з ротанга або пальмової кори крісла, ліжка з бамбукових гілок, дивани, оббиті шкірою бізона, полицки з вибілених плетених канатів з листя пальми, ліанові ширми, світильники, прикрашені шкірою, розписаною екстрактом граната або розчином мімози – все це атрибути африканського стилю. Органічно впишуться в такий інтер'єр речі з ротанга і грубо обробленого, немов потрісканого від часу, дерева. Поверхня деревини може бути покритою шліфованими пластинками, шкаралупою кокосового горіха, інкрустована перламутром або декорована перламутровою крихтою.

Що стосується каміня в африканському інтер'єрі, то найчастіше використовується такий дизайн за якого камін не виділяється на загальному фоні інтер'єра. В цьому випадку у вечірній напівтемряві приміщення камін виглядає вогнищем, що горить в темному лісі. Для досягнення цього ефекту облицювання каміня в ідеалі повинне зливатися зі стіною. В декорі каміну в африканському стилі використовуються дерев'яні елементи, а також фактури що імітують природний камінь, глину. Гармонійно виглядатиме кракле – намальовані імітації тріщин на скелях, які можливо зробити на будь-якому матеріалі.

Найважливіші елементи інтер'єру – численні предмети декору і прикладного мистецтва. Самобутнє мистецтво передають виготовлені вручну традиційні вироби художніх ремесел: ритуальні шаманські маски, чорні статуетки різьблених ідолів з тика, керамічний і дерев'яний посуд, калєбас (посуд із висушеного гарбуза), етнічні музичні інструменти на зразок тамтамів, обтягнутих шкірами диких тварин, наконечники списів, маски африканських вождів.

Мотиви з масок, щитів для обрядових танців часто зустрічаються в оформленні інтер'єру в афро-стилі. Африканські маски сполучають риси людини і звіра або декількох тваринних рис: хобот або дзьоб може поєднуватися з довгими рогами. Для одних масок головне – відверта символіка: будинок на верхівці маски означає зародження всесвіту; інші тяжіють до портретності – такі маски маконде в Танзанії, з їх вставленими зубами, інкрустованими

металевими зіницями. Маски можуть бути сплетені з очерету або лика, з бахромою волокон рафії, декоровані сухою травою. Узори на масках вирізуються і покриваються фарбою, або просто розписуються, або викладаються з намистин і черепашок. Кожен орнамент означає щось символічне. Зигзаг – стежку предків, складний шлях по якому потрібно пройти з гідністю, щоб духи померлих предків були тобою задоволені. Шаховий орнамент означає подвійність світу, протистояння добра і зла, неуттвта і знання.

Текстилю в африканському інтер'єрі не багато, але все ж присутні килими з традиційним африканським малюнком або шкури диких тварин, тканини леопардового, тигрового забарвлення. Африка – це первісність, природність, небезпека. Візитною карткою чорного континенту виступає «велика п'ятірка»: слон, лев, леопард, носоріг і буйвол. В дизайні нерідко використовують текстури, імітуючі шкіру цих диких тварин. Сьогодні в текстильному наповненні інтер'єру виконаному в африканському стилі можуть використовуватись елементи оздоблення з слонової кістки, дерева, металу, пір'я екзотичних птахів, шкіри змій і ящірок, багатоярусна бахрома, національні орнаменти, вишивка екзотичних орнаментів, аплікації.

Поширені також символи Адінкра – це маленькі, символічні картинка, які використовуються для нанесення узорів на різні вироби в республіці Гана (держава в Західній Африці). Добрим фоном подібним декоративним елементам послужать або стилізовані під камінь стіни, або стіни, оброблені грубою штукатуркою, або просто побілені.

В африканському інтер'єрі панує все натуральне, природне. В основному дерево, часто грубо оброблене, і глина. Чорне дерево (чорний паліандр) – характерний елемент африканського стилю. Довговічність Чорного дерева, незвичайно висока для деревини твердість і можливість полірування до дзеркального блиску вдало виділяють його серед усіх інших. Природність характерна і для підлоги, яка повинна відрізнятися простою, лаконічною обробкою. В африканському інтер'єрі вона має бути кам'яною, з грубо оброблених великих плит, або дерев'яною. Стіни краще всього оформити фактурним покриттям, що імітує природний матеріал і нагадує злегка потрескану глину або камінь. Освітлення ж в такому інтер'єрі краще зробити неяскравим, тасмничим, використавши для абажурів тканини з графічним орнаментом або різні традиційні африканські матеріали.

Висновки. Африканський стиль – це стиль екзотики, експресії, динаміки і для його створення в інтер'єрі необхідно ергономічно й естетично реорганізувати простір приміщення з дотриманням етнічних особливостей стилю, не забуваючи при цьому про зображувальні засоби стилю і зокрема символи Адінкра.

Подальший напрямок дослідження. Планується визначити співвідношення старовинних історично обумовлених африканських елементів декору з сучасними оздоблювальними матеріалами в дизайні інтер'єрів; вплив компонентів афростилу на зорове сприйняття простору у приміщенні.

Література:

1. Африка: Энциклопедический справочник Т. 1. А-К/ Громыко А. А. – Москва.: Советская Энциклопедия,
2. Власов В. Г. Стили в искусстве. В 3т. Т. I. Словарь. —М.: Кольна, 1995, -672 с.
3. Виктор Папанек / Дизайн для реального мира / Пер. с английского. – М.: Д. Аронов, 2004. – 416 с;
4. Непомнящий Н. Н., Кривцов Н. В. Неведомая Африка. – М.: Вече, 2004. – 256 с.
5. Ильина Т. В. Введение в искусствознание: учеб. пособ. для вузов. -М.: АСТ, 2003. – 208с.
6. Algotsson S., Ross G., Andrews K ., African Style: Down to the Details. -Random House, Incorporated, 2001 – 176 p.
7. Cerver F., Asensio P., Piquero I., African interior design. – Berlin, N.Y.: teNeues, 2004. – 399 S.

Надійшла до редакції 4.04.2009